

SUPPLEMENT

TO

The Ceylon Government Gazette,

PART II.

FRIDAY, JUNE 20, 1902.

DRAFT ORDINANCE.

MINUTE.

The following Draft of a proposed Ordinance is published for general information :—

An Ordinance consolidating the Law relating to Buddhist Temporalities in this Island.

Preamble.

WHEREAS it is expedient to amend and consolidate the law relating to the regulation and management of the Buddhist Temporalities in this island : Be it therefore enacted by the Governor of Ceylon, by and with the advice and consent of the Legislative Council thereof, as follows :

CHAPTER I.

Preliminary.

Short title.

Commencement.

1 This Ordinance may be cited for all purposes as "The Buddhist Temporalities Ordinance, 1902," and it shall come into operation at such time as the Governor shall appoint, by Proclamation to be published in the *Government Gazette*, and only in such provinces, districts, and sub-districts as hereinafter provided.

Interpretation clause.

2 In this Ordinance, unless the context otherwise requires—

Temple.

"Temple" shall mean vihare and dewale, and shall include the Dalada Maligawa.

Incumbent.

"Incumbent" shall mean the chief resident priest of a vihare.

Paraveni panguwa.

"Paraveni panguwa" shall mean an allotment of land held by one or more hereditary tenants subject to the performance of service or rendering of dues to a temple.

Maruveni panguwa.

"Maruveni panguwa" shall mean an allotment of land held by one or more tenants-at-will under a temple, and subject to the performance of service or rendering of dues to a temple.

Trustee.

"Trustee" shall include the trustees, or a majority of trustees, elected in terms of section 17, and when more than one trustee is elected under that section, the majority of trustees so elected may have and exercise all or any of the powers, and may perform all or any of the duties, vested in a trustee under this Ordinance.

Governor in Executive Council may exempt any temple from the operation of certain sections of the Ordinance.

3 The Governor may, with the advice of the Executive Council, upon the application of the district committees of the province in which such temple is situate, exempt such temple from the operation of chapter III., sections 17 to 30, of this Ordinance, and with the like advice any such Proclamation revoke.

Division of the island into provinces, districts, and sub-districts.

4 For the purposes of this Ordinance, it shall be lawful for the Governor, with the advice of the Executive Council, by Proclamation to be by him issued and published in the *Government Gazette*, to establish so many provinces as to him may appear expedient, and to divide such provinces into districts and sub-districts, and to declare which of such districts shall be deemed to be the principal district, and with the like advice and in like manner to alter and vary the number and limits of any such provinces, districts, or sub-districts.

CHAPTER II.

District Committees.

District committees.

5 There shall be in each such district a committee to be called "the district committee," to which each of the sub-districts comprised within such district shall return one member, who shall be elected in manner hereinafter provided, and shall hold office for a period of five years and shall be eligible for re-election.

Mode of summoning public meeting for election of district committees.

6 The chief headman of the sub-district, if he is a Buddhist, and, if he is not, then the chief headman of the nearest sub-district who is a Buddhist, shall, as soon as convenient after the coming into operation of this Ordinance, summon a public meeting to be held at a time and place to be determined by him. He shall also, thirty days at least before the time so determined, cause a written notice of such meeting in the Sinhalese language to be affixed to some conspicuous part of each temple within the sub-district, and shall also give due publicity to such notice, by beat of tom-tom or otherwise, on three consecutive days before the day fixed for the meeting.

Qualifications of voters.

7 Every Buddhist priest who shall have been resident within such sub-district for a period of six months or upwards, and every male householder above the age of twenty-one years, and professing the Buddhist religion, within such sub-district, shall be entitled to vote.

Qualifications of candidates for election

8 In order to be qualified to be elected to serve as a member of the district committee, a person must—

- (a) Be a Buddhist layman ;
- (b) Have been the occupier of a house within the district either as owner or tenant for one year previously to the date of his election ;
- (c) Have completed his twenty-fifth year ;
- (d) Not have been convicted of any infamous crime ;
- (e) Not be a paraveni or maraveni tenant of a temple.

Procedure at election meeting.

9 The headman who shall have summoned the meeting shall either himself preside thereat or appoint by writing under his hand some fit and proper person so to preside. Every person entitled to vote shall personally attend at the time and place appointed, and declare to the president the name of the candidate for whom he votes. The president shall enter the names of the voters for the several candidates in lists to be by him kept for that purpose, and shall at the close of the election publicly declare the name of the candidate for whom the greatest number of votes shall have been recorded, who shall thereupon be deemed to be duly elected, and shall grant to such candidate a certificate under his hand of such his election.

Mode of filling up vacancies.

10 Vacancies in the number of members of district committees shall be filled by election according to the procedure laid down in section 9 for the election of original members. Such election shall be held within three months of the occurrence of the vacancy.

Questions as to right of voters and candidates to be decided by president.

11 If at any election meeting any question shall arise as to the right of any person to offer himself as a candidate, or as to the right of any person to vote for any candidate, the president shall then and there make such inquiry as he may deem requisite, and decide the question himself, and his decision shall be final and conclusive.

District committees to select their own president and to make rules.

12 The district committee elected in manner aforesaid shall select one of their number to be president of such committee, and shall make rules for the following purposes :

Purposes for which rules may be made defined.

- (a) For determining the quorum necessary for the transaction of business ;
- (b) For regulating the time and place of their meetings and the conduct and record of their proceedings ;
- (c) For prescribing the form in which all accounts, statements, and returns incidental to their business and that of the trustees shall be kept : Provided that if any district court shall, under section 25, prescribe the form in which the accounts of the trustees shall be kept, such form and no other shall be adopted ;
- (d) For regulating the management of temple schools ;
- (e) For assessing the proportion in which each temple within the district shall contribute a share of the expenses incurred in carrying out the provisions of this Ordinance ;
- (f) For every purpose necessary to the due exercise of their powers and the performance of their duties under this Ordinance.

Rules to be published in the *Government Gazette*.

13 Such rules shall be published in the *Government Gazette*, and shall thereupon become as legal, valid, and effectual as if the same had been inserted herein, and shall be binding upon and be observed by all parties subject to their operation, all courts, judges, and magistrates shall take judicial notice thereof.

District committee to prepare a register containing certain specified particulars.

14 It shall be the duty of the district committee to ascertain and record in a book to be by them kept for that purpose—

- (a) The name and situation of each temple within the district ;
- (b) The name of the trustee of such temple under this Ordinance ;
- (c) The average annual income for the preceding three years of the offerings made to such temple ;
- (d) The nature, extent, and value of the paraveni and maruveni pangus belonging to such temple ;
- (e) The nature, extent, and value of other lands belonging to such temple, whether held under lease or otherwise ;
- (f) The average annual value at the time of the inquiry of the rents, issues, and profits, other than services actually received by such temple from its lands ; and also the average annual income which the temple would receive from the lands subject to the performance of services to such temple, if such services were commuted ;
- (g) The extent and boundaries of the land required to be reserved for the precincts of each temple, having regard to the convenience of the priesthood and the due performance of religious ceremonies.

Appointment of a commissioner.

15 It shall be lawful for the Governor to appoint as commissioner any competent person to aid the committees in discharging the duties imposed upon them by this Ordinance, and to vest such commissioner with all or any of the powers defined in Ordinance No. 9 of 1872.

District committee may suspend trustee guilty of negligence or misconduct.
Commissioner may dismiss trustee.
Proviso.

16 The district committee shall, whenever it shall be made apparent to them by evidence, which they shall duly record, that any trustee has been guilty of gross negligence or misconduct, suspend such trustee, and forthwith report such suspension, and transmit such evidence to the commissioner, who shall have power to dismiss such trustee and cause another to be elected in his stead in manner provided in section 17; and the decision of the commissioner in regard to such dismissal shall be final and conclusive. Provided always that before such suspension or dismissal the trustee who shall be suspended or dismissed shall be called upon to answer specific charges, which shall be formulated against him, and be allowed an opportunity of defending himself.

CHAPTER III.

Trustees.

Trustees for temples to be elected.

17 When a temple has not been exempted from the operation of this section, there shall be for every such temple not less than one nor more than three trustees, who shall be elected for a term of three years by a majority of the voters resident in the sub-district in which the temple is situated, at a meeting held by the district committee specially for that purpose, and shall be eligible for re-election.

Every such trustee shall give such security and shall receive such remuneration as may be determined by the district committee.

No person, however, who does not possess the qualifications described in section 8 shall be competent either to be elected or to serve as a trustee.

Proviso.

Provided that the principal lay officer of a dewale who has hitherto been styled or called by the title of basnayaka nilame shall continue to hold that title; and the basnayaka nilame now holding office shall be entitled to act as trustee of such dewale for the purposes of this Ordinance, and shall continue to act as such until and unless he retires, or is suspended or dismissed under section 16. In the event of the death, dismissal, retirement, or suspension of a basnayaka nilame of a dewale, a basnayaka nilame shall be elected to such dewale by a majority of the members of the district committee of the district within which such dewale is situate, the ratemahatmayas and korals, being Buddhists, holding office within the revenue districts in which such dewale, is situate, and the basnayaka nilames of dewales situate within such revenue district, at a meeting to be held specially for that purpose. Should such dewale be situate within the revenue district of Kandy, the diyawadana nilame shall also be entitled to vote at such meeting.

Proviso.

Provided further that for the purposes of this Ordinance the trustee of the Dalada Maligawa shall continue to be styled and called by the title of diyawadana nilame, and the person now holding that office and title shall continue to act as trustee of the Dalada Maligawa for the purposes of this Ordinance, or until and unless suspended or dismissed under section 16. On the office of diyawadana nilame becoming vacant by death, suspension, or dismissal, a successor shall be elected by a majority of the members of the district committees of the province and district of Kandy, the ratemahatmayas being Buddhists, holding office within the revenue district of Kandy, and the basnayaka nilames of dewales situate within such revenue district, at a meeting to be held specially for that purpose.

Commutation under Service Tenures Ordinance, 1870, to be paid to trustees. The Dalada Maligawa to be a temple under that Ordinance.

18 Any commutation of the services due by any temple tenants which has been or may hereafter be made under the provisions of "The Service Tenures Ordinance, 1870," shall from the time of this Ordinance coming into operation become due and payable to the trustee of such temple. The Dalada Maligawa shall, for the purposes of "The Service Tenures Ordinance, 1870," be deemed to be a temple, anything in the said Ordinance to the contrary notwithstanding.

Trustee to enforce contracts in favour of, and to recover moneys payable to, temple.

19 All contracts made before the date of the coming into operation of this Ordinance in favour of any temple or of any person on its behalf, and all rights of action arising out of such contracts, may be enforced by the trustee or trustees under this Ordinance as far as circumstances will admit, as though such contract had been entered into with him; and all persons who at the said date owe any money to any temple or to any person on its behalf shall pay the same to such trustee or trustees, who are hereby empowered to recover the same by action if necessary. All moneys received or recovered by any trustees under this Ordinance shall be held and appropriated by such trustees in manner and for the purposes provided in section 20.

All movable and immovable property and all offerings to vest in trustee.

20 All property, movable and immovable, belonging or in anywise appertaining to or appropriated to the use of any temple, together with all the issues, rents, and profits of the same, and all offerings made for the use of such temple other than the pudgalika offerings which are offered for the exclusive personal use of any individual priest, shall vest in the trustees of such temple, subject, however, to any leases and other tenancies, charges, and incumbrances affecting any such immovable property; and such issues, rents, profits, and offerings shall be appropriated by such trustees for the following purposes and no other:

Purposes for which trust fund shall be appropriated.

Repair and furnishing of temple and upkeep of temple roads and buildings.

Maintenance of priests and ministerial officers.

Performance of religious services and ceremonies.

Promotion of education.

Relief of the poor and hospitality to priests.

Compensation. Payment of the expenses of working this Ordinance.

- (a) The proper repair and furnishing of such temple and the upkeep of the roads and buildings belonging thereto;
- (b) The maintenance of the priesthood and ministerial officers attached to such temple;
- (c) The due performance of religious services and ceremonies as heretofore carried on, in, or by, or in connection with, such temple;
- (d) The promotion of education;
- (e) The relief of the poor in the case of a dewale, and the customary hospitality to priests and others in the case of a vihare;
- (f) The payment of compensation under sections 36 or 37;
- (g) The payment of such share of the expenses incurred in carrying out the provisions of this Ordinance as shall be determined by the district committee;

Trustee to keep complete and detailed accounts of income and disbursements.

21 It shall be the duty of the trustees to keep complete and detailed accounts—

- (a) Of the offerings made to the temple and of the rents, issues, and profits received by them from the movable and immovable property belonging thereto;
- (b) Of the disbursements made by them for the purposes defined in section 20.

Accounts to be made up half-yearly and transmitted to district court to examine and, if need be, call upon trustees to verify accounts.

22 Such accounts shall be made up once every half-year, and, with a declaration endorsed at the foot thereof as "true and correct," and signed by the trustees, shall be transmitted by them within thirty days from the end of each half-year to the nearest district court, who shall commission such person as it thinks fit to examine and audit such accounts, and such auditor shall be entitled to such remuneration as the court shall determine.

Auditor may call for vouchers and other documents and require declarations to be made.

23 The auditor so commissioned as aforesaid may by notice in writing require the production before him of all books, deeds, contracts, accounts, vouchers, and other documents which he may deem necessary, and may require any person holding or accountable for the same to appear before him at any such audit and examination or adjournment thereof, and to make and sign a declaration with respect to the same.

Penalty for refusing to produce documents, or making false declaration.

24 If any such person neglect or refuse to produce any such books, deeds, contracts, accounts, vouchers, documents, or papers, or to make or sign such declaration, he shall be guilty of an offence and liable for every such neglect or refusal to a fine not exceeding fifty rupees, and to a further fine not exceeding ten rupees for each day during which the offence is continued after he has once been convicted; and if any

such person shall wilfully make or sign a false declaration he shall be liable to be prosecuted under section 190 of the Ceylon Penal Code.

Auditor to report to district committee and district court.

25 The auditor shall at the close of his audit and examination send a report in writing, together with all declarations which may have been made and signed before him, to the district committee of such district, and a duplicate of such report to the district court, which may make such order as it shall think proper. Such court shall also have power to prescribe the form in which all trustees of temples within its jurisdiction shall keep their accounts.

If income not duly accounted for, the district committee to hold public inquiry, and, if necessary, cause the prosecution of trustees reasonably suspected of breach of trust.

26 If the issues, rents, profits, and offerings shall not be duly accounted for as required in section 21, it shall be the duty of the district committee to hold such public inquiry as they may think fit, and, if need be, direct the prosecution of any trustee who may reasonably be suspected of having committed a breach of trust.

Power of trustees to demise temple lands.

27 It shall be lawful for the trustees from time to time or at any time, with the sanction of the district committee, and for such rent and subject to such conditions as they shall deem reasonable, to demise for any terms not exceeding fifty years, all or any of the lands vested in them under the provisions of this Ordinance, save and except such garden and chena lands as may be reserved for the use of the paraveni pangu tenants at the discretion of the said committee. The sanction of the district committee required by this section shall in every case be in writing, certified under the hand of the president of such committee.

Proviso.

Provided that whenever any trustees shall, with the consent of the district committee, be desirous of demising any land for a period of more than twenty years, the sanction of the district judge of the district in which such land is situate shall first be had and obtained by them for that purpose.

Proviso.

Where no trustees have been appointed, the incumbent shall not demise any lands belonging to the temple without the sanction in writing of the district committee; and when the lease is for a period exceeding twenty years, the sanction of the district judge of the district in which such land is situate shall also be necessary as in the case of a lease by trustees.

Duty of incumbent to furnish information to trustee and president of district committee.

28 It shall be the duty of an incumbent to furnish to the trustees of the temple and to the president of the district committee, when called upon to do so, all such information as they may possess regarding (1) the annual income of the temple from the offerings made to such temple; (2) the nature, extent, and value of paraveni and maraveni pangu and other lands belonging to such temple; and (3) the monthly or annual value of the rents, issues, and profits of each and every land belonging to or held by such temple by virtue of any title whatsoever.

Penalty for giving wrong information or obstructing trustee.

29 Any incumbent who, without just cause, withholds from the president of the district committee or the trustees of the temple any information required to be given by the last preceding section, or who wilfully gives to such trustees or president false information regarding the same, or who retains possession of any property vested in trustees under the provisions of this Ordinance, or wilfully obstructs any trustee or causes any trustee to be obstructed in the discharge of his duties, shall be guilty of an offence, and be liable on conviction to a fine not exceeding five hundred rupees.

Trustee may sue and be sued, but shall not be personally liable in costs.

30 It shall be lawful for the trustees to sue under the name and style of "trustees of (name temple)" for the recovery of any property vested in them under this Ordinance or of the possession thereof, and for any other purpose requisite for the carrying into effect the objects of this Ordinance. They shall also be liable to be sued under the same name and style, but shall not be personally liable in costs for any act *bona fide* done by them under any of the powers or authorities vested in them under this Ordinance.

GENERAL.

CHAPTER IV.

Questions to be decided by committees by a majority of votes. President to have a casting vote.

31 All acts whatsoever authorized or required by virtue of this Ordinance to be done by any district committee shall be decided and done by the majority of members present at any duly convened meeting. Provided that when the votes of the members present in regard to any question shall be equally divided, the president shall, besides his vote as a member, have a casting vote.

Proviso.

32 Any member of committee absenting himself from three consecutive meetings shall *ipso facto* vacate his seat, provided however that the committee may for good and sufficient reasons re-appoint him for the remainder of his term of office.

Further Proviso.

Provided further that it shall be lawful for the district committee, upon good and sufficient reasons shown to them, to permit any trustee to resign his office, and for any member of the district committee to resign his membership.

Neglect of duty by trustee.

33 If any trustee after accepting office shall wilfully neglect to perform any of the duties thereto belonging, he shall be guilty of an offence, and shall on conviction be liable to a fine not exceeding one hundred rupees, or to simple imprisonment not exceeding three months.

Vacancy in office of trustee to be filled up by election.

34 If any person elected as trustee or member of any district committee shall refuse to accept office, or shall resign or die, or shall depart from this island, or shall become bankrupt or insolvent or incapacitated from fulfilling the duties of his office by mental or bodily infirmity or disease, or shall cease to be qualified as required by this Ordinance, then, in the case of such trustee or of any trustee who shall be dismissed under section 16, another trustee shall be forthwith elected in his stead in manner provided in section 17, and in the case of such member the district committee shall cause to be elected another member in his stead, in accordance with the provisions of this Ordinance for the election of first members of a district committee. Provided that in the case of the refusal to accept office, death, incapacity, disqualification, resignation, suspension, dismissal, bankruptcy, insolvency, or departure from the island of any trustee, it shall be competent for the district committee to make provisional arrangements for the performance of the duties of the office pending the election of a successor, and any person who may be provisionally appointed to act as trustee shall have all the powers and be liable to all the duties of a trustee elected under this Ordinance.

Vacancy in office of committee member to be filled up.

Proviso.

Power to recover possession of property from a suspended or dismissed trustee.

35 Whenever the trustee of any temple who has been suspended or dismissed from his office under the provisions of this Ordinance shall hold or occupy as such trustee, either directly or through any other person on his behalf, any movable or immovable property belonging to any temple, and shall refuse or neglect to deliver possession of such property to the trustees for the time being of the said temple or any person provisionally authorized by the district committee in that behalf, it shall be competent to such trustees, or to the district committee, or the person provisionally authorized by them, to apply to the district court for a warrant requiring the said trustee to deliver possession of the property to such trustees or to the district committee or other person aforesaid. It shall be competent to such court to issue its warrant to the fiscal or deputy fiscal, and give possession accordingly as if it were a warrant issued in execution of its own decree. And for this purpose the application accompanied by the order of suspension or dismissal duly certified under the hand of the president of the district committee shall be *prima facie* evidence of the facts stated in the said order, and shall be sufficient authority for the court to act as aforesaid.

Notwithstanding vacancy remaining

36 In the case of the refusal to accept office, death, incapacity, disqualification, resignation, bankruptcy, insolvency, or departure from the island of any member of any

committee members shall have power to act.

committee established under this Ordinance, and until the appointment of his successor, the remaining members or member of any such committee shall continue to do all and every the acts, matters, and things necessary for carrying into effect the purposes of this Ordinance, anything which may be prescribed in any rules made under this Ordinance relative to the number of members required to form a quorum at any meeting of such committee to the contrary notwithstanding.

Recovery of property improperly alienated.

37 Whenever the district committee are satisfied that any property belonging to any temple has been heretofore sold, mortgaged, or otherwise alienated to the detriment of such temples, it shall be the duty of the said committee to cause the trustees to institute legal proceedings to set aside such sale, mortgage, or alienation, and to recover possession of such property. Provided that in the absence of collusion between the parties the court in setting aside any sale, mortgage, or alienation shall award to the vendee, mortgagee, or alienee the value of any permanent improvements made by him to or upon such property.

Court may set aside leases.

38 Whenever it is proved to the satisfaction of a competent court that any property of any temple has heretofore been leased—

- (a) For a longer term of years than is consistent with the interests of such temple ; or
- (b) On terms showing an improvident alienation ; or
- (c) For clearly inadequate consideration ; or
- (d) For the private benefit of the lessor or any of his relatives or servants ; or
- (e) With a fraudulent intent

such court shall set aside such lease and restore possession of the property to the trustees entitled to hold the same under this Ordinance.

Proviso.

Provided that when there has been no collusion between the lessor and the lessee in respect of the lease so set aside, the court shall award to the lessee reasonable compensation for permanent improvements to the property effected by him during his tenure of the lease.

Trustee or committee member may be sued in district court for any misfeasance, breach of trust, or neglect of duty by any person interested in a temple.

39 Any person or persons interested in any temple, or in the performance of the worship or of the service thereof or the trusts relating thereto, may, without joining as plaintiff any of the other persons interested therein, sue before the district court having jurisdiction in the district within which such temple may be situated, any trustee or member of any committee appointed under this Ordinance for any misfeasance, breach of trust, or neglect of duty committed by such trustee or member in respect of the trusts vested in or confided to him respectively ; and such court may direct the specific performance of any act by such trustee or member, and may decree damages and costs against such trustee or member, and may also direct the removal of such trustee or member.

"Interest" required to enable a person to sue, defined.

40 The interest required in order to entitle a person to sue under the last preceding section need not be a pecuniary or a direct or immediate interest, or such an interest as would entitle the person to take any part in the management or superintendence of the trusts. Any person having a right of attendance, or having been in the habit of attending at the performance of the worship or service of any temple, or of partaking in the benefit of any distribution of alms, shall be deemed to be a person interested within the meaning of the last preceding section.

No future acquisitions of land to be made by temples without the Governor's license.

41 From and after the time when this Ordinance shall come into operation, it shall not be lawful for any temple, or for any person in trust for, or on behalf, or for the benefit of any temple, to acquire any land or immovable property, or any interest in any land or immovable property of the value of fifty rupees or upwards, unless the license of the Governor under the public seal of the island be obtained.

And if any person shall by device, grant, or conveyance, or otherwise purport or attempt to vest in any such temple or in any person or persons in trust, for or for the benefit or on behalf of any such temple any land or immovable property, or any interest therein, of the value aforesaid, and such license as aforesaid is not obtained, such land or property or interest shall devolve on, and become vested in, the lawful heir or heirs of such person notwithstanding such device, grant, or conveyance to the contrary.

Alienation of temple property between the passing of this Ordinance and the appointment of trustees to be null and void.
Repeal.

42 No alienation of movable or immovable property belonging to any temple by sale, mortgage, gift, or otherwise between the date of the passing of this Ordinance and the appointment of trustees to such temple in manner herein provided, shall be of any force or avail in law, but the same shall be absolutely null and void.

43 The Ordinances Nos. 3 of 1889, 17 of 1895, and 3 of 1901 are hereby repealed.

By His Excellency's command,

R. W. LEVERS,
Acting Colonial Secretary.

Colonial Secretary's Office,
Colombo, May 29, 1902.

ලබ්‍යාවිපයේ බුඩාගමේ විහාර දේවාලවලට අසීති ගම් බිම්
ආදියෙන් ලැබෙන ආදායම පිළිබඳ නීතිය
ඒකාබවකරණ ආඥාපණනසී.

පාරමිතය.

මේ විපයේ බුඩාගමේ විහාරදේවාල වලට අසීති ගම් බිම්
ආදියෙන් ලැබෙන ආදායම ගැණ විධිවිධාන කරණ පිණිසද
ඒවා පාලනය කර ගැණීම පිණිසද පණවා තිබෙන නීතිය
අලුත්කොට ඒකාබවකිරීම යෝග්‍යවැඩිබවට බැවින් ලබ්‍යාවි
පයේ ගරුතර ආණ්ඩුකාර උතුමා ජාන්වහන්සේ විසින් එහි
නීතිදායක මනුෂ්‍යභාවේ මනුෂ්‍යභාව හා සමමතය ඇතුළු මෙහි
පහත දක්වන නියෝග පණවන්ට යෙදුනා ඇත.

1 වෙනි පරිච්ඡේදය.

සලබ්‍යකොට සැලකියයුතු කාරණා.

ලුහුඬු තාමය.
පටන්ගැන්ම.

1. මේ ආඥාපණන “බුඩාගමේ විහාර දේවාල සම්බන්ධ
විෂි 190—ආඥාපණන” යන නමින් සෑම කරුණුවලදීම ගෙ
ණහැර දක්වන්ට පුළුවන. නවද එය ආණ්ඩුකාර උතුමා
නන්වහන්සේ විසින් ආණ්ඩුවේ ගැසට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකළ
යුතු වූ ප්‍රකාශපත්‍රයක නියමකරණ කාලයකදී මිත්මතු දක්
වන දිසාවලද, පලාත්වලද, අතුරු පලාත්වලද පමණක් වලං
ගුවීමට පැමිණෙන්නේය.

වාසනාභී
විසාරය.

2. මේ ආඥාපණනේ පදසලබ්‍යකයේ අනුසාරයෙන් වෙන
අන්දමකට ගෝරුමගන්ට මිනුකරතොත් මිස නැත්නම්;

“විහාරදේවාල.”

“විහාර දේවාල” යන්නෙන් විහාර හා දේවාල හැඟේ.
නවද ඊටම දලද මාලිගාවන් ඇතුළත්ය.

“අධිකාරිතැන.”

“අධිකාරිතැන” යන්නෙන් විහාරයක වසන ප්‍රධාන මහ
ණුන්දාන්සේ හැඟේ.

“ප්‍රවේණි
පංගුව.”

“ප්‍රවේණි පංගුව” යන්නෙන් විහාරදේවාලයකට වැඩ
කිරීමට නොහොත් නිස්සක් දීමට යටත්ව ප්‍රවේණි පංගුකාර
යන් එක්කෙණෙකු හෝ ඊට වැඩිදෙනෙකු විසින් ගුකනිවිදින
බිම්කොටසක් හැඟේ.

“මාරුවෙන
පංගුව.”

“මාරුවෙන පංගුව” යන්නෙන් විහාර දේවාලයකට වැඩ
කිරීමට හෝ නිස්සක් දීමට යටත්ව විහාරයක් හෝ දේවාල
යක් පිළිබඳව නිලධාරයන් එක්කෙණෙකු හෝ ඊට වැඩි
දෙනෙකු විසින් ගුකනිවිදින බිම්කොටසක් හැඟේ.

“භාරකාරයා”

“භාරකාරයා” යන වචනයට 17 වෙනි වගන්තියේ කියා තිබෙන හැටියට තෝරාගත් භාරකාරයෝ නොහොත් ඉන් වැඩිදෙනා ඇතුළත්ය. ඒ වගන්තිය යටතේ එක භාරකාරයෙකුට වඩා තෝරා ගත් නොහොත් එසේ තෝරාගත් භාරකාරයන් වැඩිදෙනාට මේ ආඥාපණය යටතේ භාරකාරයෙකුට ලැබී තිබෙන සියලුම බලපූඵලවන්කම් එක්කෝ ඉන් යම් කිසි බලපූඵලවන්කමක් තිබෙන්නට පුළුවන්වාත් ඇර ඒ පුළුවන්කම් පවත්වන්නට බලය තිබේ. තවද ඒ යටතේ පවරාතිබෙන සියලුම රජකාරී නොහොත් ඉන් යම්කිසි රජකාරියක් කරන්නට පුළුවන.

කාරක මනුෂි සභාවේ මනුෂි මනුෂි ආදාම උතුමානන් වහන්සේට සම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ආඥාපණයෙන් එක්කර වගන්ති වලට යටත් කෙරෙහි සේකරන්ට පුළුවනබව.

3. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් පිහිටා තිබෙන දිසාවේ දිසානුකූලයන්ගේ ඉල්ලීමට කාරක මනුෂිසභාවේ මනුෂි මනුෂි ආදාම උතුමානන්වහන්සේට එකී විහාරය හෝ දේවාලය මේ ආඥාපණයෙන් 3 වෙනි පරිච්ඡේදයේ 17වන හිට 31 දක්වා වගන්තිවලට යටත් නැතිව තිදහස් බව ආණ්ඩුවේ ගැසට්පත්‍ර මාසිකයෙන් ප්‍රකාශකරන්නටත් එම සභාවේ මනුෂි මනුෂි ආදාම එබඳු දන්වීමක් අවලංගු කරන්නටත් පුළුවන.

මේ විසඳ දිසාවලටද පලාත්වලටද අතුරු පලාත් වලටද බෙදීම.

4. මේ ආඥාපණයේ අභිප්‍රාය ඉහටවිම සඳහා ගරුතර ආණ්ඩුකාර උතුමානන්වහන්සේට කාරක මනුෂිසභාවේ මනුෂි මනුෂි ආදාම සෑහෙය කියා වැටහෙන දිසාවල් ගණනක් නියමකරන්නටත් එකී දිසාවල් පලාත්වලට හා අතුරු පලාත්වලට බෙදන්නටත් එකී පලාත් අතුරෙන් කොසි පලාත ප්‍රධාන පලාතද කියා දන්වන්නටත් එම මනුෂි මනුෂි ආදාම එම ආකාරයෙන්ම එකී දිසාවල් සහ පලාත්වලද අතුරු පලාත්වලද ගණන හා මාසිම් වෙනස්කොට අත්හැරියක් කරන්නටත් බලය තිබේ. ඒ වග උතුමානන්වහන්සේ විසින් දැනුම්දී ආණ්ඩුවේ ගැසට්පත්‍රයේ ප්‍රසිධිකරන්නට ඕනෑය.

2 වෙනි පරිච්ඡේදය.
දිස්ත්‍රික් කොමිටි.

දිස්ත්‍රික්කොමිටි.

5. එබඳු එක එක පලාතේ කොමිටියක් පවත්වනු ලැබේ. ඊට දිස්ත්‍රික් කොමිටියකි කියයුතු වේ. ඒ පලාත ඇතුළත තිබෙන එක එක අතුරු පලාතෙන් එක එක මැමිබර් කෙනෙක් ඇරිය යුතුය. එකී මැමිබර් තැන මිත්මත්තෙහි නියෝග කරතිබෙන හැටියට තෝරා ගතයුතුය. තවද එකී මැමිබර්තැන පස් අවුරුද්දක් තිලදරන්ට ඕනෑවත් ඇර නැවතත් තෝරාගැනීමට යෝග්‍ය කෙනෙක්ය.

දිස්ත්‍රික් කොමිටි තෝරාගැනීම සඳහා ප්‍රසිධි සභාවක් රැස්කරණ හැටි.

6. අතුරුපලාතේ ප්‍රධාන මුලාදානියා බුඩාගම්කාරයෙක් නම් ඔහු විසින්, නැත්නම් ඒ ලඟම අතුරුපලාතේ බුඩාගම් කාරයෙක්වූ ප්‍රධාන මුලාදානියා විසින් මේ ආඥාපණය වලංගු වීමට පැමිණි පසු අවකාශ ලැබුන කඩිනමින් ප්‍රසිධි සභාවක් රැස්කල යුතුය. ඒ සභාව ඔහු විසින් නියමකරණනැතිකදී නියමකරණ කාලයකදී පැවැත්වියයුතුය. තවද ඔහු විසින් එසේ නියමකල කාලයට යටත්පිරිසෙසින් තිස් දවසක් කල් තිබා ඒ සභා රැස්වීම ගැණ සිංහලභාෂාවෙන් ලිඟනලද දන් විලපත්‍රයක් අතුරුපලාත ඇතුළත එකඑක විහාර දේවාලයේ බලාගැනීමට පසු තැනක අලවා තැබියයුතුය. මේ ඇර සභාව රැස්වීමට නියමකල දිනට පලමුවෙන් පිටපිටම තුන් දවසක් අණබෙර ගැසීමෙන් හෝ වෙන අන්දමකින් හෝ එකී දන්වීම පත්‍රයේ කාරණා කිසි හැටියට ඵලදරම් කලයුතුය.

කලාකාම කියා පිවිස අයට නිසියයුතු පෝගානම්.

7. එකී අතුරුපලාතක හමායයක් හෝ ඊට වැඩිකලක් පදිංචිව සිටියාට සෑම මහණන්තාන්සේලාද අවුරුදු විසිඑකට වැඩි වයස් ඇත්තාට එකී අතුරුපලාත ඇතුළත බුඩාගම් පිළි පදින්නාට සෑම ගාසට් පිරිමිද තමන්ගේ කලාකාම කියා පිවිසීමට සෑහෙන්තෝය.

පස් වගන්ට ඉල්ලා සිටින අයාන් ගෝතැනම්.

8. දිස්ත්‍රික්කොමිටියේ මැමිබර්කෙනෙක් මෙහි රජකාරිය කිරීමට තෝරාගැනුලැබීමපිණිස සුදුස්සෙක් වීමට :-
(a) බුඩාගම්කාර ගිසියෙක් වියයුතුය.
(b) ඔහුගේ තෝරාගැනීමට පලමුවෙන් අවුරුද්දක් ගෙයක අසිතිකාරයෙක්ව නොහොත් බදුකාරයෙක්ව පලාතේ පදිංචිව කෙනෙක් වියයුතුය.

- (c) වයසින් එස්පස්වෙති අවුරුද්ද සම්පූර්ණ වූ කෙණේක් වියයුතුය.
- (d) නිකේත අපරධයක් ගැණ වරදට පත්වූ කෙණේක් නොවිය යුතුය.
- (e) විහාරයක හෝ දේවාලයක ප්‍රවේණි පාලකාරයක් නොහොත් නිලකාරයක් නොවිය යුතුය.

තෝරු ගැණීමට රැස්වෙන සභාවේදී ක්‍රියා කරණ විධිය.

9. යම් මූලාදානියෙකු විසින් සභාව රැස්කරණලද්දේද ඒ මූලාදානියාම එහි ප්‍රධානත්වයට පැමිණෙන්නට ඕනෑම නොහොත් ඔහු විසින් එහි ප්‍රධානත්වය දැරීමට සෑහෙන තිස්සේක් තමාගේ අත්සන ඇති ලියුමකින් පත්කළයුතුය. කැමැත්ත කියාසිටීමට යුතුකම ඇති සෑමදෙනාම නියම තැනට නියම වේලාවට තමාම ගොහින්, තමා යම් ඉල්ලුම්කාරයෙකුට කැමතිද ඒ ඉල්ලුම්කාරයාගේ නම ප්‍රධානතැනට කියාදෙන්නට ඕනෑය. එවිට ප්‍රධානතැන ඒ ඒ ඉල්ලුම්කාරයා වෙනුවට කැමැත්ත දෙන අයවලුන්ගේ නාමවල සටහන්කිරීම පිණිස තමා විසින් තබාගතයුතු ලෙඛනවල ඒවා සටහන්කළ යුතුය. තවද තෝරුගැණීමට කැමැත්ත දී හමාරවූ විට, යම් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වෙනුවට සටහන්කර තිබෙන නාමවල ගණන අතින් ගණන්වලට වැඩිව තිබේද, ඒ ඉල්ලුම්කාරයාගේ නම ප්‍රසිඛවශයෙන් දන්වන්නට ඕනෑය. එවිට ඒ ඉල්ලුම්කාරයා නිසිඅන්දමට තෝරුගත් කෙණේක් හැටියට කලාපනා කරණු ලැබේ. තවද ඔහු එසේ තෝරුගත් බවට ප්‍රධානතැන විසින් අත්සන්කරපු සංකීකපත්‍රයක් ඒ ඉල්ලුම්කාරයාට දියයුතුය.

පුරප්පාඩු සම්පූර්ණ කරණ විධිය.

10. දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවල මැමිබර් සභිකවේ පුරප්පාඩු වලට පලමුවෙන්ම ඔවුන් තෝරු ගැණීම පිණිස 9 වෙනි වගන්තියේ සඳහන්වූ පිළිවෙලට මැමිබර්වරුන් තෝරු පත් කළ යුතුය. පුරප්පාඩුවී තුන්මාසයක් ඇතුළත එබඳු තේරීම කළ යුතුය.

ඉල්ලුම්කාරයා සිත් තේද ඔවුන් වෙනුවට කැමැත්ත දෙන අයගේද යෝග්‍යකම ගැණ අවගන්තා ප්‍රශ්න සධාන තැන විසින් විනිශ්චය කළයුතු වග.

11. යමෙක් තෝරුගැණීමට රැස්වෙන සභාවකදී, යම් කෙණේක් ඉල්ලුම්කාරයෙක් විමේ යුතුකම ගැණ නොහොත් යම් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වෙනුවට යම් කෙණේක් විසින් කැමැත්ත දීමේ යුතුකම ගැණ ප්‍රශ්නයක් හටගත්තේවිනම් ප්‍රධාන තැන විසින් එවේලෙහිම එතැන්හිදී කරනට ඕනෑම කිසා කලාපනාවෙහි විභාගයක් කොට ඒ ප්‍රශ්නය තමා විසින්ම තීරණය කළයුතුය. ඒ තීරණයෙන් පසු ඒ ප්‍රශ්නය ගැණ මතු විභාගයක් නැත. ඒක හිත්දුවටම කරන්නාවූ විනිශ්චයක් වේ.

දිස්ත්‍රික් කොමිෂි විසින් තමන්ට ප්‍රධානකෙණේක් තෝරුගැණ ව්‍යවස්ථා පැණ වියයුතු වග. අසවල් කාරණා ගැණ ව්‍යවස්ථා පැණවිසි හැකිය කියා හිසම කිරීම.

12. ඉහතකී ප්‍රකාරයට තෝරුගත් දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් ඒ කොමිෂියේ ප්‍රධානත්වය දැරීමට කෙණේක් තමන් අතරෙන් තෝරුගැණ මෙහි පහත සඳහන්වෙන කාරණා ගැණ ව්‍යවස්ථා පැණවිය යුතුයි.

- (a) වැඩකිරීමට සිටින්නට ඕනෑ අයවලුන්ගේ ගණන නියම කරණ පිණිසය.
- (b) ඔවුන්ගේ සභා රැස්වෙන කාලය සහ ස්ථානයද ඔවුන්ගේ කටයුතු කිරීම සහ ඒවා සටහන් කිරීමද පිළිබඳව නියෝග පැණවීම පිණිසය.
- (c) ඔවුන්ගේ වැඩට සහ භාරකාරයන්ගේ වැඩට වැදගත්තා සියලුම ගණන්ද, ලේඛනද, වාහිද කිබා ගතයුතු ක්‍රමය කලින් නියමකරගන්නා පිණිසය. එහෙත් භාරකාරයන්ගේ ගණන් ලෙඛන කිබිය යුතු ක්‍රමය මෙයයි 25 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට දිස්ත්‍රික් නඩුභාලාවකින් නියමවූතොත් ඒ ක්‍රමය මිස වෙන ක්‍රමයක් ව්‍යවහාර කිරීම යුතු නැත.
- (d) විහාරවලට හෝ දේවාලවලට අසිති පාඨශාලා පිළිබඳව කලමනා දේ කිරීමට විධිවිධාන කරණ පිණිසය.
- (e) මේ ආඥපණ්‍රේ නියෝග ඉටුකිරීම ගැණ වූනාවූ විසදමෙන් කොටසක් ලබාගැණීම පිණිස පලාත ඇතුළත එක එක විහාරයෙන් හෝ දේවාලයෙන් දියයුතු ප්‍රමාණය තක්සේරුකිරීම පිණිසය.
- (f) මේ ආඥපණ්‍රේ ප්‍රකාරයට ඔවුන්ට ලැබී තිබෙන බලපෑම්වන්කම නිසිආකාරයට පැවැත්වීමටද ඔවුන් විසින් කටයුතුව තිබෙන දේ කිරීමටද ඕනෑකරණ සියලුම කාරණා ගැණය.

ව්‍යවසා
ආණ්ඩුක්‍රම
ගැසට්පත්‍රයේ
ප්‍රසිද්ධකළ
යුතු වන.

13. එකී ව්‍යවසා ආණ්ඩුක්‍රම ගැසට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකළ
යුතුය. එවිට ඒවා මිටි ඇතුළත්කලාක්මෙන් නීතියට
එකඟද වලංගුද බලපැවැත්විය යුතුය. තවද ඒවාට යටත්ව
ක්‍රියාකරණ සියලුදෙනාම ඒවා පිළිපදින්නට ඕනෑය. සියලුම
උසාවිද නඩුකාරයෝද මහෙස්ත්‍රාත්වරුද ඒවා නඩුමාණ්ඩු
ලෙස සැලකිය යුතුය.

දිස්ත්‍රික්
කොමිෂන් විසින්
ලේකම්පොතක්
සාදා එහි නිසම
විශේෂත් සමඟ
කාරණ
සටහන්කර
කැබිල්ලකට
දැමියුණුය.

14. මෙහි පහත සඳහන්වෙන කාරණ සොයා දැනගෙන
පොතක සටහන්කිරීම දිස්ත්‍රික්කොමිෂන් සුදානම්කරයි.
එසේකරණ පිණිස ඔවුන් විසින් තමන් වෙත පොතක් තබා
ගතයුතුය. (සටහන් කළයුතු කාරණ නම්.)

- (a) පලාත ඇතුළත එක එක විහාරයේ නොහොත්
දේවාලයේ නම් සහ ඒක පිහිටා තිබෙන තැන.
- (b) මේ ආඥාපණයේ ප්‍රකාරයට ඒ විහාරයේ හෝ
දේවාලයේ භාරකාරයාගේ නාමය.
- (c) සටහන් කරණ කාලයට ඉස්සරින්නට අවුරුදු
තුනේදී ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට කළ පූජා
වලින් අවුරුදු පතා ලැබූ සාමාන්‍ය ආදායම.
- (d) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති ප්‍රවේණි පංඟු
වලද මාරුවෙන පංඟුවලද අන්දම සහ තරමක්
වර්තමානයේ.
- (e) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති අතින් ඉඩම්
බද්දට ගෙන ගුණවිඳින හෝ වෙන හැටියකට
ගුණවිඳින හෝ එහි අන්දම සහ තරමක්
වර්තමානයේ.
- (f) විහාරය කරණ කාලයේදී ඒ විහාරයට හෝ
දේවාලයට ඊට අයිති ඉඩම්වලින් ඇත්තවම අවු
රුදු පතා ලැබූවාද, වැඩවල නොව, බදු මුදල්
වලද එල ප්‍රයෝජනවලද වර්තමානයේ සාමාන්‍ය
ගණනය. තවද ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට
යම් ඉඩම් ගැණ වැඩ කිරීමට යමක් බැඳී සිටින
න්ද ඒ වැඩ වෙනුවට, මුදල් ගණනය ගෙව
න්නට නියම කළොත්, ඒ විහාරයට හෝ දේවාල
යට ඒ ඉඩම්වලින් අවුරුදු පතා ලැබෙන ආදායමේ
සාමාන්‍ය ගණනය.
- (g) එක එක විහාරවත්තට ඉතිරිකොට තිබෙන
මිනුකරණ ඉඩමේ ප්‍රමාණය සහ මාසිමය. මෙවා
නියමකරන්නට මිනු සංඝයාට අපහසුවක් නොපෑම්
ගෙන හැටියකටත්, ආගමේ වත්පිළිවෙත් නිසි
ආකාරයට පැවැත්වීම පුළුවන්වන හැටියක
ටත්ය.

කොමිසාරිස්
කොතක්
පත්කිරීම.

15. මේ ආඥාපණයේ ප්‍රකාර දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවලට භාරව
තිබෙන යුතුකම් ඉටුකිරීම සඳහා ඒවාට උපකාරවීම පිණිස
යම්කිසි සැලකෙන කෙනෙක් කොමිසාරිස් මෙන් පත්කිරීමටත්
වම් 1872කේ 9 වෙනි ආඥාපණයේ නියමකළ බලපෑමක්
සියල්ලට හෝ ඉන් යම් පමණක් හෝ එකී කොමිසාරිස්තැන
කෙරෙහි පැවරීමටත් උතුමානන්වහන්සේට බලය තිබේ.

රජකාරිය
පැහැරදැරීම
ගැණ හෝ
හරිසට
නොකිරීම
කොමිසාරිස්
ප්‍රවේණිය
ගැණ හෝ
භාරකාරයෙකු
ගේ වැඩේ
අත්සන්වනට
දිස්ත්‍රික්
කොමිෂන්ව බලය
තිබෙන වග.
කොමිසාරිස්
තැනට එක්
භාරකාරයා
මාරුකිරීමට
බලය තිබෙන
වග.
උපනියමය.

16. යම් භාරකාරයෙක් නමාගේ රජකාරිය බොහෝ
සෙසින් පැහැරදැරීම බව නොහොත් හරිසට නොකරණ
බව නොහොත් ඔහුගේ ප්‍රවේණිය සාක්ෂිවලින් දිස්ත්‍රික්
කොමිෂන්වට පෙන්වාදුන්විට ඒ සාක්ෂි ඔවුන් විසින් නිසි ආකාර
යට ලියාගෙන එකී භාරකාරයාගේ වැඩේ අත්හිටවා එසේ
අත්හිටවූ බව කොමිසාරිස්තැන වෙත වහාම රෙපෝර්තුකරන
ටත් එකී සාක්ෂි අරින්නට මිනුය. එසේ කළ විට කොමිසාරිස්
තැනට එකී භාරකාරයා මාරුකරන්නටත්, 17 වෙනි
වගන්තියේ නියෝගකළ ප්‍රකාරයට ඒ වෙනුවට වෙන කෙ
රෙහක් පත්කරන්නටත් බලය තිබේ. එසේ මාරුකිරීම ගැණ
කොමිසාරිස්තැනගේ තීන්දුව අනුමතකොට දෙනවාද
අරෝව බේරෙන්නාවූ තීන්දුවක්ය. එසේව තිබුණි යම් භාර
කාරයෙකුගේ වැඩේ අත්හිටවනු ලැබේද නොහොත් මාරු
කරණු ලැබේද අත්හිටවන නොහොත් මාරුකරණ සෑම
විටම එසේ කිරීමට පළමුවෙන් ඔහුට එදිරිව සාදන දෝෂ
රෝපණ පත්‍රයේ නියම වශයෙන් පවතින තිබෙන දෝෂවලට
උරහර දෙන හැටියට අණ කරමින් ඔහුගේ නිදේස්කම
පෙන්වා සිටීමට ඔහුට අවකාශ දෙනට මිනුය.

3 වෙනි පරිච්ඡේදය.

භාරකාරයෝ.

විහාර දේවාලවලට භාරකාරයන් තෝරාගැනීම.

17. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් මෙම වගන්තියට යටත් නැති හැටියට නිදහස් නොකර තිබේනම් එකී එක එක විහාරයකට හෝ දේවාලයකට එක්කෙණේකුට අඩු නොවන නොහොත් තුන්දෙනෙකුට වැඩිනොවන ගණනක් බැගින් භාරකාරයෝ සිටිය යුතුය. එකී භාරකාරයා හෝ භාරකාරයන් එකී විහාරය හෝ දේවාලය පිහිටා තිබෙන අතුරු පලාතේ පදිංචිවූ සැමැත්ත දෙන අයවලුන්ගෙන් වැඩි දෙනා විසින් ඒ පිණිසම දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් පවත්වන ලද සභා රැස්වීමකදී අවුරුදු තුණක කාලයකට තෝරාගත යුතුය. තවද එකී භාරකාරයා හෙවත් භාරකාරයෝ නැවත තෝරාගැනීමට යෝග්‍යවූ අය වෙත්.

එකී එක එක භාරකාරයා විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය නියම කරණ ඇප දෙනට ප්‍රතිඵල ලබන්ටද ඕනෑය.

එසේවී නමුත් 8 වෙනි වගන්තියේ විස්තරකල යෝග්‍ය කම් නැත්නම් කෙණෙක් තෝරාගනු ලැබීමටත් භාරකාරයෙකුගේ රජකාරිය කිරීමටත් සුදුස්සෙක් නොවන් නේය.

උපනිශමය.

එහෙත් දේවාලයක ප්‍රධාන ගිහි නිලධාරියා මේ දක්වා දරු බස්නායක නිලමේ යන නම මින් මත්තටත් දරණවා ඇත. දන් ඒ නිලය දරණ බස්නායක නිලමේ මේ ආඥ පණතේ කාරණ සඳහා දේවාලයේ භාරකාරයෙක් හැටියට ක්‍රියාකරන්ට සුදුස්සක් වූවන් හැර මුහු නිලය අත්හැර අහක් වෙනකල් නොහොත් අහක්වූනොත් මිස නැත්නම් එක්කෝ 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට රජකාරිය කලකට අත්හිට වන්ට නොහොත් නිලයෙන් අහක්කරන්ට යෙදුනොත් මිස නැත්නම් භාරකාරයා හැටියට නොකඩව ක්‍රියාකරන්ට ඕනෑය. යම්දේවාලයක බස්නායක නිලමේකෙණෙක් මැරුණ විට, නිලයෙන් මාරුකරන්ට යෙදුන විට, නිලයෙන් අහක්වූන විට නොහොත් කලකට රජකාරිය පවත්වන්ට යෙදුන විට ඒ දේවාලයට බස්නායක නිලමේකෙණෙක් තෝරාගන්නේ ඒ දේවාලය තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ සාමාජිකයන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින්ය. ඒ දේවාලය පිහිටා තිබෙන ආද්‍යම පලාතේ නිල දරණ බුඩාගම්කාරවූ රටේ මහත්වරුන් හා කෝරලලාගෙන්ද ඒ ආද්‍යම පලාතේ පිහිටා තිබෙන දේවාලවල බස්නායක නිලමේවරුන්ගෙන්ද යුක්තවූ ඒ පිණිසම පැවැත්වියයුතු සභා රැස්වීමකදීය. ඒ දේවාලය තිබෙන්නේ මහනුවර ආද්‍යම පලාත ඇතුළත නම් එබඳු සභා රැස්වීමකදී දියවඩන නිලමේවන් කලපනාව කියා සිටීමට යුතුකම් තිබේ.

උපනිශමය.

තවද මේ ආඥපණතේ කාරණ සඳහා දලද මාලිගාවේ භාරකාරයාට පලමු ලෙස දියවඩන නිලමේ යන නාමය ව්‍යව භාර වේ. දන් ඒ නිලය හා නාමය දරණ අය මේ ආඥපණතේ කාරණ සඳහා දලද මාලිගාවේ භාරකාරයා හැටියට පලමු ලෙස ක්‍රියාකරන්නේය, නොහොත් 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට රජකාරිය කලකට අත්හිටවනකල්, අත් හිටෙව්වොත් මිස නැත්නම් එක්කෝ නිලයෙන් මාරු කරණ කල්, මාරුකලොත් මිස නැත්නම් එකී භාරකාරයා හැටියටම රජකාරිය පලමුලෙස කරන්නේය. මරණයෙන් හෝ කලකට අත්හිටවීමෙන් හෝ මාරුකිරීමෙන් හෝ දියව ඩන නිලමේගේ නිලය පුරප්පාඩු වූන විටකදී මහනුවර දිසාවේ සහ පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විල සාමාජිකයන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින් මහනුවර ආද්‍යම පලාතේ නිලදරණ බුඩාගම්කාරවූ රටේ මහත්වරු සහ එබඳු ආද්‍යම පලාතේ ඇතුළත පිහිටා තිබෙන දේවාලවල බස්නායක නිලමේවරුද රැස්ව ඒ පිණිසම පැවැත්වියයුතු සභා රැස්වීමකදී එකී පුරප් පාඩුවට පත්වීමට කෙණෙක් තෝරාගන්ට ඕනෑය.

රජකාරි සම්බන්ධ වූ 1870 වේ ආඥපණත යටතේ ගෙවියයුතු මුදල් භාරකාරයන්ට ගෙවන්ට ඕනෑ බව, දලද මාලිගාව ඒ ආඥපණතට අසින් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් බව.

18. “රජකාරි සම්බන්ධ වූ 1870 වේ ආඥපණතේ” නියෝග යටතේ විහාර දේවාල ගම් ගුණතිවිදින කෙණෙක් කරන්ට ඕනෑ වැඩ රජකාරිය වෙනුවට දන්ට ගෙවන නොහොත් මිනමත්තෙහි ගෙවන්ට නියමවෙන යම් මුදල් ගණනක් ඇද්ද එය මේ ආඥපණත වලංගුවීමට පැමිණෙන කාලයෙහි සිට ඒ විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයාට ලැබෙන්නට නිසිවූ ගෙවියයුතුවූ ගණනක්ය. දලද මාලිගාව, ඒ ආඥපණතේ කොසිහැටි කියා තිබුනත්, “රජකාරි සම්බන්ධ වූ 1870 වේ ආඥපණතේ” කාරණ සඳහා විහාරයක් හෝ දේවාලයක් කොට සැලකිය යුතුයි.

විහාරයක් හෝ දේවාලයක් වෙනුවෙන් කළ කොන්ත්‍රාත් භාරකාරයා විසින් බලෙන් ඉටුකරවන්නට ගෙවියයුතු මුදල් අසකාරකවත් වන බව.

19. මේ ආඥාපණ්ණාසික වලංගුවීමට පැමිණෙන දිනට මත් හෙත් යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් වෙනුවෙන් නොහොත් ඒ ගැණ සිටින කෙනෙක් වෙනුවෙන් කළ සියලුම කොන්ත්‍රාත්ද ඒ කොන්ත්‍රාත් නිසා නඩුකිසවට තිබෙන සියලුම යුතුකම්ද නමා නොහොත් තමන් හා සමගම කොන්ත්‍රාත්දාව කළාත් මෙන් භාරකාරයා නොහොත් භාරකාරයන් විසින් පුළුවන් පමණ දුරට මේ ආඥාපණ්ණාසික ප්‍රකාරයට ඉටුකරවිය හැකිය. එකී දිනදී යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට නොහොත් ඒ වෙනුවෙන් සිටින කෙනෙකුට මුදලක් නියම සෑම දෙනම ඒවා එකී භාරකාරයාට නොහොත් භාරකාරයන්ට ගෙවිය යුතුය. ඔහු නම් නඩුකියා අයකිරීමට භාරකාරයාට නොහොත් භාරකාරයන්ට මෙයින් බලය දෙනු ලැබේ. මේ ආඥාපණ්ණාසික යටතේ භාරකාරයන්ට ලැබුන එක්කෝ ඔවුන් විසින් අයකල සියලුම මුදල් මෙහි 20 වෙනි වගන්තියේ නියම කළ අන්දමට සහ කාරණා වලට එකී භාරකාරයන් විසින් තබාගෙන විසදුම් කළ යුතුය.

සියලුම ව්‍යවස්ථාපිත නියමල දේවල් සහ සියලුම පුජාවල් භාරකාරයාට පැවරිය යුතුවන.

20. යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිතිවූ එක්කෝ යම් කිසි අන්දමකින් වැදගත් නාවූ එක්කෝ එකී වැඩට කැප කරණ ලද්දවූ සියලුම වස්තූන් නිකුත් දේද එහි සියලුම ඵල ප්‍රයෝජන සහ බදු මිලද යම්කිසි මහඟුන් නාන්සේ කෙනෙකුට අනුත් හා සහභාගිකමක් නැතුව තනිවම ප්‍රයෝජන විදීම පිණිස කල පුදගලික පුජාවල් නොවන්නාවූ, එකී විහාරයට නොහොත් දේවාලයට වැඩසඳහා කළ සියලු පුජාවල්ද එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ භාරකාරයන්ට භාර වෙන්නේය. එහෙත් ඒ භාරය, එකී නිකුත් දේද යකට වැදගත් නා බදුවලටද වෙනත් අන්දමේ භාගිවිදීම වලටද ඒ ගැණ අයකල යුතු ගෙවීම් වලටද අප උකස් ආදී නියමද යටත්වූ භාරයක්ය. එකී ඵල ප්‍රයෝජන හා බදු මිලද පුජාවල්ද එකී භාරකාරයන් විසින් මෙහි පහත දක්වන කාරණා වලට මිස වෙන කාරණාවකට නොගත යුතුය :-

භාරවර්තී කෙරෙහි අරමුදල මොන කාරණාවලට විසදුම් කළ යුතුද යන වග

(a) විහාරය හෝ දේවාලය නිසි හැටියට අලුත්වැඩියා කොට එහි තිබිය යුතු බඩු සපයා තැබීමත් ඊට අයිති පාරවල් සහ ගොඩනැගිලි ආරක්‍ෂා කිරීමත්ය.

විහාරය හෝ දේවාලය නිසි හැටියට අලුත්වැඩියා කොට ඊට නිසි බඩු සපයා තැබීමත් ඊට අයිති පාරවල් සහ ගොඩනැගිලි ආරක්‍ෂා කිරීමත්ය.

(b) එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති සංඝයා සහ එහි සේවාවන්කරණ නිලධාරීන් රක්‍ෂා කිරීමය.

සංඝයා සහ සේවක නිලධාරීන් රක්‍ෂා කිරීම.

(c) එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ එක්කෝ ඒ උදෙසා එක්කෝ ඒ සම්බන්ධව ආගමේ වත්පිළිවෙත් සහ සිරිත් මිත් ඉහත පවත්වාපු ආකාරයට නිසි අන්දමට පැවැත්වීමය.

ආගමේ වත්පිළිවෙත් සහ සිරිත් පැවැත්වීම.

(d) ශිලප ගැහැනු ඉගෙනීමට ආධාර උපකාර කිරීමය.

ශිලප ගැහැනු ඉගෙනීමට ආධාර උපකාර කිරීම.

(e) දේවාලයක නම් දිළිඳුන්ට උපකාර කිරීමය; විහාරයක නම් සංඝයාට සහ වෙනත් අයට සිරිත්වූ ආගනනුක සහකාර කිරීමය.

දිළිඳුන්ට උපකාර කිරීම සහ සංඝයාට ආගනනුක සහකාර කිරීම.

(f) 36 වෙනි නොහොත් 37 වෙනි වගන්ති යටතේ අලංකාරවීමට ගෙවීම.

අලංකාර වැඩ වලට ගෙවීම.

(g) මේ ආඥාපණ්ණාසික නියෝග පිළිපැදීම සඳහා වූ නාවූ විසදුම්වලින් යම් කොටසක් ගෙවිය යුතුයයි දිස් ක්‍රිස්තෝමේරිය විසින් නියම කරණු ලැබේද ඒ කොටස ගෙවීමය.

මේ ආඥාපණ්ණාසික නියෝග පිළිපැදීම සඳහා වූ නාවූ විසදුම් ගෙවීම.

භාරකාරයන් විසින් සම්පූර්ණ විසඳා ඇති අය වැඩ ගලබය පාලන යුතු වන.

21. භාරකාරයන් විසින් සම්පූර්ණ විසඳා ඇති ගණන් ලේඛන තිබාගැණීම යුතුව තිබෙන්නේ :-

(a) විහාරයට හෝ දේවාලයට කළ පුජාවල් ගැණත් ඊට අයිති වස්තූන් නිකුත් දේද යන් තමන්ට ලැබුන බදු මිල හා ඵල ප්‍රයෝජන ගැණත්ය. තවද,

b) 20 වෙනි වගන්තියේ නියම කළ කාරණාවලට තමන් විසින් කළාවූ විසදුම් ගැණත්ය.

හමාසයකට වරක් ගණන් සාදා දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවට ඇරිය යුතුය. දිස්ත්‍රික් නඩු ශාලාව විසින් එසේ එවන ගණන් පරික්ෂාකොට ඕනෑකමක් තිබේනම් ගණන් සැබෑබව පෙන්වන්නට කියා භාරකාරකරුන්ගෙන් ඉල්ලාපිවිය යුතුවන.

ගණන් පරික්ෂකවරුන්ට වෛවර්තයාල සහ වෙනත් ලියවිලි පෙන්වනු ලැබූ ඉල්ලාපිවින්නන් සහතිකයක් කරන්නට කියා අණකරන්නට, පුළුවන් වන.

ඔප්පු කඩදාසි ආදිය පෙන්වා සිටින්නට බැරිය කීමට එක්කෝ බොරුවට සහතිකයක් කිරීමට දඬුවම්.

ගණන් පරික්ෂක තැන විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිෂියටද දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවටද රපෝර්තුකළ යුතු වන.

ආදායම් හරි ගණනක් හුදුන්වන දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් ප්‍රසිද්ධ විභාගයක් කොට, ඕනෑනම් ව්‍යවසාය ගබඩා ගැණ භාරකාරයන් ගැණ සැක කිරීමට සැලැස්විය නිබන්ධිත වුවහට එදිරිව නඩුකියන්නට සැලැස්විය යුතුවන.

විභාග දේවාල වලට අසීරු ඉඩම් බදුදීමට භාරකාරකරුන්ට නිබන්ධන බලය.

22. හමාසයකට වරක් එකී ගණන් සාදා හමාසය ගෙවන තැන් පටන් තිස්දිනක් ඇතුළත භාරකාරයන් විසින් ඒවා “සැබෑය” “හරිය” කියා එහි පහත සහතිකකොට ලියා අත්සන්වනවා ඉතා ලංවූ දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවට ඇරිය යුතුය. දිස්ත්‍රික් නඩුකාරවරුන් විසින් සුදුසුසසී කල්පනාවෙන් කෙරෙන්න ඒවා පරික්ෂාකොට බලා ශුඛකිරීම පිණිස පත්කළ යුතුය. තවද එකී ගණන් පරික්ෂකවරුන් විසින් නඩුකාරවරුන් නියම කරණ පනිඵලයන් ලැබිය යුතුයි.

23. ඉහත කී ප්‍රකාරයට පත්කළ ගණන් පරික්ෂකවරුන්ට ඕනෑම කියා කලපනාවෙන් සියලුම පොත්, ඔප්පු කොන්ත්‍රාත්, ගණන්, වෛවර් කඩදාසි යන මේවා සහ වෙනත් ලියවිලි ගෙණැවිත් පෙන්වාසිටින්නට ඕනෑම කියා ලියා දැන්වන්නට පුළුවන. තවද ඒවා තමාවෙන් තිබූ ගණ ඉන්න කෙරෙන්න කොහොත් ඒ ගැණ වගකියන්නට බැඳී සිටින කෙරෙන්න, එසේ ගණන් පරික්ෂාකොටබලා ශුඛකරණ විට, නොහොත් කල්දමු දිනකට, ඇවිත් පෙණිසිටින හැටියටත් ඒ ගැණ සහතිකයක් කොට අත්සන්කරණ හැටියටත් අණකරන්නට පුළුවන.

24. යම් කෙරෙන්න එබඳු පොත්, ඔප්පු, කොන්ත්‍රාත්, ගණන්, වෛවර් කඩදාසි, ලියවිලි හෝ වෙනත් කඩදාසි පෙන්වා නොසිටි අතපසු කලොත් එක්කෝ පෙන්වා සිටින්නට බැරියකිවෙත් එක්කෝ එබඳු සහතිකයක් නොකර හෝ ඊට අත්සන් නොකර අතපසුකලොත් එක්කෝ සහතිකයක් කරන්නට නොහොත් අත්සන් කරන්නට බැරිය කිවෙත් ඒ අය වරදකාරයෝය. තවද ඔහු එසේ අතපසු කරණ නොහොත් බැරිය කියන එක එක වනාවට රූපියල් පණහකට වැඩි නොවන දඩයකටද, එක වරක් වරදකාරයා වුනාහිත් පසු ඒ වරද පලමුලෙසම කරමින් සිටින එක එක දවසට රූපියල් දහස බැගින් වැඩිදුර දඩයකටද යටත් වෙන්නට ඕනෑය. තවද එබඳු කෙනෙක් කැමැත්තෙන්ම බොරු සහතිකයක් කලොත් එක්කෝ ඊට අත්සන්කලොත් ලංකා විපසේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ 190 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට ඔහුට එදිරිව නඩුගන්ට යෙදේ.

25. ගණන් පරික්ෂකවරුන් විසින් ගණන්බලා පරික්ෂාකලා සිත් පසු රපෝර්තුවක් ලියා තමා ඉදිරියේ කලාවූ සහ අත්සන් කලාවූ යම් සහතිකපත්‍ර තිබේනම් ඒ සියල්ලත් සමග එකී පලාගේ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියටද එකී රපෝර්තුවේ දෙවෙනි පිටපතක් දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවටද ඇරිය යුතුය. එවිට නඩුකාරවරුන්ට සුදුසුසසී කියා කලපනාවෙන් ආඥාවක් දෙන්නට පුළුවන. තවද එකී නඩුකාරවරුන්ට තමාගේ බලමණබලය ඇතුළත තිබෙන විභාගවල හෝ දේවාලවල සියලුම භාරකාරයන් විසින් ගණන්තැබියයුතු විධිය නියමකිරීමට බලය තිබේ.

26. 21 වෙනි වගන්තියෙන් ඕනෑකර තිබෙන හැටියට ඵලප්‍රයෝජන බදුමිල පුජා යන මේවාගැණ හරි ගණනක් හුදුන්වනවා ඒ කාරණයගැණ දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් සැලැස්විය කියා හිතෙන ප්‍රසිද්ධ විභාගයක්කොට, ඕනෑනම්, යම්කිසි භාරකාරයෙක් විශ්වාසගතය කළේදෝදෝසි සැක කිරීමට සැලැස්විය කරුණු පෙණෙන විට, ඔහුට විරුඩව නඩු කියනලෙස අණකල යුතුය.

27. දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ අවසරය ඇතුළු තවද සැලැස්විය කියා ඒ කොමිෂිය කලපනාකරණ බද්දකටද එසේ කලපනා කරණ නියමවලටද යටත්කොට භාරකාරයන්ට මේ ආඥා පණතේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට තමන්ට පවරාදී තිබෙන සියලුම ඉඩම්කඩම් හෝ එසින් යම් කිසිවක් පණතට වැඩි නොවන අවුරුදු ගණනකට කලින්කලට හෝ යම් කිසි කලක බදුදෙන්නට පුළුවන. එහෙත් බදුදෙන්නන් එකී කොමිෂියේ කලපනාවේ හැටියට ප්‍රවේණිපඤාකාරකරුන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස ඉතිරිකරණ වතු සහ හේන් බිම් අත්ඇරෙද්දිය. මේ වගන්තියෙන් ඕනෑකරණ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ අවසරය සෑම විටම ලියවිල්ලකින් දෙන්නට ඕනෑවාත් ඇර ඒ කොමිෂියේ ප්‍රධානවරුන්ගේ අත්සන් සහතිකකොට තිබෙන්නට ඕනෑය.

ලපායවිග.

තවද සමකීපි භාරකාරයෙක් දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ කැමැත්ත ඇතුව අවරුද විස්සට වැඩි කාලයකට යම් ඉඩමක් බදු දෙන්නට කැමති විටකදී ඒ ඉඩම පිහිටා තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් නඩුකාරවරයාගෙන් අවසරයක් ඒ පිණිසම පලමු කොට ලබාගෙන තිබෙන්නට ඕනෑය.

යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට භාරකාරයන් පත්වී නැත්නම් එහි අධිකාරිතාන විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ අවසරය ලියවිල්ලක් පිට ලබාගෙන මිස නැත් නම් එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති කිසියම් ඉඩමක් බද්දට නොදියයුතුයි. තවද බදු කාලය අවුරුදු විස්සට වැඩිවුව විට භාරකාරයන් විසින් දෙන බද්දක්ගැණ තියමටු ලෙස එකී ඉඩම තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් නඩුකාරයාගේ අවසරයත් ඕනෑය.

අධිකාරිතාන විසින් භාරකාරයට සහ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ ප්‍රධානතානට යම් යම් කාරණා දැනුම්දෙන්නට ඕනෑ බව.

28. (1) යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට කරණ පුද පුජාවලින් අවුරුදුපතා ලැබෙන ආදායම ගැණද (2) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති ප්‍රවේණිපංගු මාරුවෙන පංගු සහ වෙනත් ඉඩම්වල අත්දම ප්‍රමාණය සහ විවිධාකම ගැණද (3) යම් කිසි හිමිකමක් කරණකොටගෙණ ඒ විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති නොහොත් ඒ විහාරයක හෝ දේවාලයක භුක්තියේ තිබෙන සෑම ඉඩම්වල එක එක ඉඩමෙන් මාස්පතා නොහොත් අවුරුදුපතා ලැබෙන බදු මුදලේ ආදායම්වල සහ ලාභප්‍රයෝජනවල වටිනාකම ගැණද දන්නාපු සියලුම කාරණා දනගන්ට ඕනෑකල විට කදී විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයන්ට සහ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ ප්‍රධානතානට දැනුම්දීම අධිකාරිතානගේ යුතුකමය.

වැරදි කාරණා දන්නවිට නොහොත් භාරකාරයට බාධාකරන්නට දඩුවම.

29. යම් අධිකාරිකෙණෙක් මේ ලඟම ඉහළින් තිබෙන වගන්තියේ හැරියට දන්වන්නට ඕනෑ කාරණාවක් සෑහෙන කාරණාවක් නැතුව දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ ප්‍රධාන තානට හෝ විහාරයක නොහොත් දේවාලයක භාරකාරයන්ට නොදන්වුවහොත් එක්කෝ ඒ ගැණ එකී ප්‍රධානතානට හෝ භාරකාරයන්ට බොරු කාරණා ඕනෑවාටම දන්වුවහොත් එක්කෝ මේ ආඥපණයේ නීතියට අනුකූලව භාරකාරයන්ට ලැබී තිබෙන දෙයක් අත්හැර භුක්තියින්දෙත් එක්කෝ රාජකාරිය කරණ අතර භාරකාරයෙකුට ඕනෑවාටම බාධාකලොත් එක්කෝ බාධාකෙරෙව්වොත් ඔහු වරදක් කල කෙණෙක්ය. ඒ වරද ඔප්පුවන විට රූපිඤ්ඤ පන්සියයකට වැඩිනොවන්නාවූ දඩයකට යටත්වෙන්නට ඕනෑය.

භාරකාරයන් විසින්ද ඔවුන්ට එදිරිවද නඩු කීමට අවසර තිබේ. එහෙත් භාරකාරයේ නමින්ගෙම අතින් විසදම් ගෙවීමට බැඳී තිබෙන්නොහොත්.

30. භාරකාරයන්ට මේ ආඥපණයේ ප්‍රකාරයට භාරවී තිබෙන යම් ඉඩම් කඩම් ආදියක් නැවත ලබාගැණීම පිණිස හෝ ඒවා නැවත භුක්තියිදීම පිණිස හෝ මේ ආඥපණයේ අදහස් ඉෂ්ටකිරීම සඳහා ඕනෑකරන්නාවූ වෙනස්කම්කරණයක් පිණිස හෝ "[අස්වල්] විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයෝය" කියා නම සඳහන්කොට ඒ නමින් හා වාස ගමන් නඩුකියන්නට එකී භාරකාරයන්ට අවසර තිබේ. තවද එම නාමයෙන් සහ වාසගමින් ඔවුන්ට එදිරිව යමෙකු විසින් නඩුකියනොත් ඊට යටත්වෙන්නට ඕනෑය. එහෙත් මේ ආඥපණයේ ප්‍රකාරයට ඔවුන්ට ලැබී තිබෙන බලපූඵලවන්කමින් ඔවුන් විසින් අවංකව කලාදා යම් ක්‍රියාවක් ගැණ තමන්ගේම අතින් විසදම් ගෙවීමට බැඳී නැත.

4 වෙනි පරිච්ඡේදය. සාමාන්‍ය කාරණා.

කොමිෂි විසින් වැඩිදෙනාගේ කැමැත්ත දිගේ හැරියට සේන විසඳීම යුතුය. මෙය වැඩිදෙනාගේ වරක් කැමැත්ත දීමට බලය සහායකි හැකට තිබෙන්නට ඕනෑබව.

31. දිස්ත්‍රික් කොමිෂියක් විසින් කිරීමට මේ ආඥපණයෙන් බලය ලැබී තිබෙන නොහොත් ඕනෑකර තිබෙන සියලුම ක්‍රියාවල් කොසිඳුන්දමේ ක්‍රියාවල් විනමත් නිසිආකාරයට රැස්කරණලද සහායකදී ඉදිරිපිට සිටින මැමිබර්වරුන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින් නිශ්චයකොට කලයුතුය. එහෙත් යම් ප්‍රශ්නයක්ගැණ ඉදිරිපිට සිටින මැමිබර්වරුන්ගේ කැමැත්ත දීම සම්පූර්ණ වෙදී තිබෙන විට සහායකිතානට මැමිබර්කෙණෙක් සේ තමාගේ කැමැත්ත දීම ආර කව වාරයක් කැමැත්ත දිය හැකිය.

32. කොමිෂියේ යම් මැමිබර් කෙණෙක් පිටපිටම සහායකි තුණකට නොපැමිණිවිට ඒ කාරණය හේතුකොටගෙණීම ඔහුගේ නිලයෙන් ඔහු අභ්‍යන්තර යුතුය. එහෙත් ඒ කොහොමවුවහොත් හොඳ සෑහෙන කාරණා පෙන්වා සිටිය විටකදී ඔහු නිලයේ අදාල කාලයටත් නැවතත් පත්කිරීමට කොමිෂියට බලය තිබේ.

උපන්දමය.

එසේවිනමත් භාරකාරයෙක් හොඳ සැහැණිකාරණ දිස්
ත්‍රික් කොමිටියට පෙන්වාසිටිය විටකදී ඔහුට වැඩෙන් අත්
ඇරෙන්ට අවසරදීමට ඒ කොමිටියට බලයකිබේ, තවද දිස්
ත්‍රික් කොමිටියේ මැමිබර්කොණකුට මැමිබර්කමෙන් අත්
ඇරෙන්ට බලය කිබේ.

භාරකාරයා
විසින් රජකාරිය
කොකිරීම.

33. යම් භාරකාරයෙක් නිලය පිළිගන්නාසිත් පසු ඊට
අයිති රජකාරියක් නොකර ඔහු වටම පැහැරඇරියෙන්
ඒ අය වරදක්කල කෙණේය, ඒ වරද ඔප්පුවන විට රුපි
යලේ සියයකට වැඩිනොවන දඩයක් ගෙවීමට හෝ තුන්
මාසයකට වැඩිනොවන කලක් බරපතල වැඩ නැතුව හිර
අඩස්සියේ සිටීමට හෝ යටත්වෙන්ට ඕනෑය.

භාරකාර
යෙකුගේ නිලය
පුරප්පාඩු
වුනොත් ඒ
වෙනුවට
කෙණේය
තෝරාගෙන
පත්කල ප්‍රකූව ය

34. භාරකාරයෙක් කොට නොහොත් දිස්ත්‍රික් කොමිටියක
මැමිබර් කෙණේය කොට තෝරගත් කෙණේය ඒ නනතුර
පිළිගන්ට බැරිය කීවොත් එක්කෝ මනාපයෙන්ම අත්ඇරු
ණේය එක්කෝ නැසියියොත් එක්කෝ ලංකාච්චයෙන් පිට
ගියොත් එක්කෝ වසතු හඩගතිය ලැබූ නොහොත් නය
ගෙවන්ට බැරි කෙණේයවුනොත් එක්කෝ ශාරීරික දුච්ච
කමක් හෝ මානසික දුච්චකමක් හෝ රෝගාතුරකමක්
නිසා නිලයේ රජකාරිය කරන්ට බැරව සිටිනොත් එක්කෝ
මේ ආඥපණතෙන් ඕනෑකර තිබෙන හැරියට යෝග්‍යකම
නැතිවුනොත් එබඳු භාරකාරයෙක් වෙනුවට නොහොත්
16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට මාරුකරණලද්දු භාරකාර
යෙක් වෙනුවට වෙන භාරකාරයෙක් 17 වෙනි වගන්තියේ
නියෝගකර තිබෙන අන්දමට වහාම තෝරගතහුතුය, තවද
මෙහි කී මැමිබර් වෙනුවට දිස්ත්‍රික් කොමිටියක පලමුවෙනි
වාරයේ මැමිබර්වරුන් තෝරාගැනීම පිණිස මේ ආඥපණ
තේ තිබෙන නියෝගවලට එකඟව, වෙන මැමිබර් කෙණක්
තෝරගන්ට දිස්ත්‍රික් කොමිටිය විසින් සැලැස්විය යුතුය.

කොමිටියේ
මැමිබර්
කෙණේය
නිලය පුරප්පාඩු
වුනොත් ඒ
වෙනුවට
කෙණේය
පත්කරවන්ට
මනාවන.

උපන්දමය.

එසේවිනමත් භාරකාරයෙක් තනතුර පිළිගන්ට බැරිය කී
විටකදී හෝ මැරුණ විටකදී හෝ ශාරීරිකයන්ගේ නොහොත්
ඥානගතියේ හීනභාවය නිසා ඔහුට වැඩකරන්ට බැරිවුන
විටකදී හෝ යෝග්‍යකම නැති විටකදී හෝ ඔහු කැමැත්
තෙන්ම අත්ඇරුණ විටකදී හෝ වසතුහඩගතිය ලැබූ විටකදී
නොහොත් නයගෙවන්ට බැරි විටකදී හෝ ඔහු ලංකාච්ච
යෙන් පිට ගිය විටකදී හෝ වැඩේ අත්හිටවු විටකදී හෝ
මාරුකල විටකදී හෝ එකී භාරකාරයා වෙනුවට කෙණේය
තෝරගන්නකල් ඒ තනතුරේ වැඩකිරීම පිණිස විකාලකට
පවතින පිළිවෙලක් යොදගන්ට දිස්ත්‍රික් කොමිටියට බලය
කිබේ. තවද භාරකාරයෙක්ගේ ක්‍රියාකිරීම පිණිස විකාල
කට පත්කරන්ට යෙදුන අයට මේ ආඥපණත යටතේ තෝර
ගත් භාරකාරයෙකුට තිබෙන සියලුම බලපූච්චන්කම තිබේ
නවත් ඇර ඔහු විසින් කටයුතු සියලුම රජකාරිද කලයුතුය.

වැඩේ
අත්හිටවනු ලැබූ
නොහොත්
මාරුකරණ ලැබූ
භාරකාරයෙකු
ගෙන් දේපල
නැවත ලබා
ගැනීමට බලය.

35. යම් විටක මේ ආඥපණතේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට
වැඩේ අත්හිටවනුලැබූ නොහොත් මාරුකරණලැබූ යම් විහාර
යක හෝ දේවාලයක භාරකාරයෙක් යම් විහාරයකට හෝ
දේවාලයකට අයිති වංචලදේපල හෝ නිකුල දේපල භාර
කාරයෙක් සේ නමා විසින්ම නොහොත් තමා වෙනුවෙන් අන්
කෙණේය විසින් අත්අඩංගුවේ පවත්වමින් එක්කෝ කති
විදිමින් එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට එවකට පත්ව සිටින
භාරකාරයන්ට හෝ දිස්ත්‍රික් කොමිටිය විසින් ඒ ගැණ බලයදී
විකාලකට පත්කල කෙණේයට හෝ එකී දේපල භාරනොදී
පැහැරඇරියොත් එක්කෝ භාරදෙන්ට බැරිය කීවොත් එකී
භාරකාරයන්ට හෝ දිස්ත්‍රික් කොමිටියට හෝ ඒ කොමිටිය
විසින් විකාලකට බලයදුන් අයට හෝ එකී භාරකාරයා
විසින් දේපල එකී භාරකාරයන්ට හෝ දිස්ත්‍රික් කොමිටියට
හෝ ඒ කොමිටිය විසින් විකාලකට බලයදුන් අයට හෝ භාර
දෙන හැරියට අණකරමින් වරන්තුවක් දෙනලෙස දිස්ත්‍රික්
නඩුකාරතැනගෙන් ඉල්ලා සිටින්ට බලය කිබේ. ඒ නඩුකාර
තැන විසින් පිස්කාල්තැනට හෝ බැප්පු විස්කාල්තැනට වර
න්තුව ඇරලා ඒ නඩුකාරතැනගේම නඩුගිත්දුවක් ඉහ
කරණ පිණිස වරන්තුවක් ඇති කල්හි කරන්නාක් මෙන්
එකී ඉල්ලීමේ හැරියට දේපල භාරදෙන්ට බලය කිබේ.
එසේ කරණ පිණිස එකී ඉල්ලුම්පත්‍රය හා සමග වැඩේ අත්හිට
වීමට හෝ මාරුකිරීමට කලාවූ දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ ප්‍රධාන
තැනගේ අත්සන් ඇති නිසිආකාර සහතිකකල ආඥවක්
තිබෙන්ට ඕනෑය. එසේ දෙනලද ඉල්ලුම්පත්‍රය එකී ආඥා
සඳහන්වූ කාරණ බැලපාරටම සැබෑගැණීමට සාක්ෂියක්වත්
ඇර ඉහතකී ලෙස ක්‍රියාකිරීමට නඩුකාරතැනට සැහැණ
බලකඩදියක් වේ.

ඇමැත්තුවක්
වුන නමුත්
කොමිටියේ
ඉතිරි
මැමිබර්වරුන්ට
ක්ෂාකිරීමට
බලය තිබෙන
වග.

36. මේ ආඥපණන යටතේ පිහිටුවනලද කොමිටියක මැමිබර් කෙනෙක් ඒ තනතුර පිළිගනිම බැරියකිවිටකදී හෝ මැරුණ විටකදී හෝ ගරු ශාන්තියේ නොහොත් ඥානයක් තියේ නිනභාවය නිසා වැඩකරනට බැරිවුන විටකදී හෝ යෝග්‍යකම් නැතිවිටකදී හෝ කැමැත්තෙන්ම අත්ඇරුණ විටකදී හෝ විසඟනබවයට ලැබූ විටකදී හෝ නය ගෙවනට බැරි විටකදී හෝ ලිඛිතවිටයෙන් පිට ගිය විටකදී හෝ ඒ වෙනුවට කෙනෙක් පත්වෙනකල් එකී කොමිටියේ ඉතිරි මැමිබර් හෝ මැමිබර්වරු විසින්, එකී කොමිටියේ සභාධර්ම කදී යම් ප්‍රශ්නයක් තීරණයකරගැනීමට ඕනෑකරණ මැමිබර්වරුන්ගේ ගණන ගැණ මේ ආඥපණන යටතේ පණවන ලද්දවු ව්‍යවස්ථාවක වෙන අන්දමකට යමක් භියමකරතිබෙ න්ට පුළුවන් නමුත්, මේ ආඥපණනේ අදහස් ඉටුකිරීමිණිස ඕනෑකරණ සෑම සියලු ක්‍රියාවලද කාරණාවල් සහ දේවල්ද නොකඩව පලමුලෙස කලයුතුය.

අයුත්තේ
අත්සනක
කලාවු දේපල
නැවත
ලබාගැනීම.

37. යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති දේපල ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අලාභ පැමිණෙන හැටියකට මීට ඉහත විකුණලා නොහොත් උකස්කරලා නොහොත් වෙන අනුමතීන් අත්සනකකරලා තිබෙන බව දිස්කුක් කොමිටියට හොඳකාර දැනගන්ට ලැබුන විටකදී එකී විකිණීම නොහොත් උකස නොහොත් අත්සනක කිරීම අවලංගුකොට එකී දේපල නැවත ලබාගත් නාපිණිස භාරකාර යන් ලවා නඩුකියවීම එකී කොමිටියේ යුතුකමක්ය.

උපනිශමය.

එසේවනමුත් දෙපක්‍ෂය අතරේ ප්‍රයෝගයක් නැතිවිටකදී නඩුකාරතැන විසින් යම් විකිණීමක් හෝ උකසක් හෝ අත්සනකකිරීමක් හෝ අවලංගුකිරීමේදී මුදලට ගත් අයට නොහොත් උකසට ගත් අයට නොහොත් තමාගේ සනහක යට ගත් අයට එකී දේපලවලට හෝ දේපලවල සර්වභූතයෙන් වැඩිදියුණුවක්කර තිබෙනම් එහි වටිනාකම ලැබෙන හැටියට නඩුකියවු කලයුතුය.

බදුකාර අවලංගු
කරනට
නඩුකාරතැනට
පුළුවන් බව.

38. (a) යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති දේපල ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට ප්‍රයෝජන ලැබෙන්නට බැරිතරම් දීඝි කාලයකට මීට ඉහත බදුදීලා තිබෙන බව, නොහොත්

- (b) බදු පොතෙන්දුලු හැටියට අපරික්‍ෂාවෙන් අත්සනක කරලා තිබෙන බව, නොහොත්
- (c) අඩු ගණනකට බදුදීතිබෙන වග පැහැදිලිලෙසම පෙනෙන බව, නොහොත්
- (d) බදුදෙන අයගේ නොහොත් ඔහුගේ නෑයෙකුගේ නොහොත් වැඩකාරයෙකුගේ පුද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා බදුදී තිබෙන බව, නොහොත්
- (e) වංචා අදහසකින් බදුදීලා තිබෙන බව

සෑහෙණ බලය ඇති නඩුකාරයෙකුට හොඳකාර මප්පුවන විටකදී එකී නඩුකාරතැන විසින් එකී බද්ද අවලංගුකොට මේ ආඥපණන යටතේ ඒ දේපල භාරව සිටිනට ඕනෑවු භාරකාරයන්ට ඒවා නැවත භාරදිය යුතුය.

උපනිශමය.

එහෙත් එසේ අවලංගුකල බද්ද ගැණ බදුදෙන අය සහ බදුගත් අය අතරේ ප්‍රයෝගයක් නොතිබුන විටකදී නඩුකාර තැන විසින් බදුකාරයාට බද්දකරණ කාලයේදී ඔහු විසින් දේපලවලට සර්වභූතයෙන් කල වැඩිදියුණුව ගැණ සෑහෙණ ගණනක් ලැබෙන ලෙස නියමකල යුතුය.

ගනවපුත්තක්
අණ ගන්
විශ්වාස ගබ්ගස
ගැණ හෝ
රජකාරිය
පැහැරඇදීම
ගැණ හෝ
විහාරයක
නොහොත්
දේවාලයක
කාරණ පිලිබදව
යම් වැදගත්
කමක් ඇති
කෙනෙකු එසී ස්
භාරකාරයෙකුට
නොහොත්
කොමිටියේ

39. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ගැණ එක්කෝ එකී වැදුම්පිදුම් කිරීම හෝ ආවනේව ගැණ හෝ ඊට අයිති භාරවල් ගැණ වැදගත්මක් ඇති කෙනෙකු හෝ කෙනෙකුත් විසින්, මේ ආඥපණනේ ප්‍රකාරයට පත්කරණලද භාරකාරයෙකු හෝ කොමිටියක මැමිබර් කෙනෙකු විසින් තමාට භාරදෙන්නට නොහොත් පවරන්නට යෙදුනාවු කාරණ සම්බන්ධ කල අයුත්තක් ගැණ හෝ විශ්වාසගබ්ගසක් ගැණ හෝ රජකාරිය පැහැර ඇරීමක් ගැණ හෝ, එකී විහාරය නොහොත් දේවාලය පිහටා තිබෙන පලාතේ නඩු ඇසීමට බලය ඇති දිස්ත්‍රික් නඩුගාලාචාරී, ඒකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ කාරණ ගැණ වැදගත්කමක් ඇති වෙන කෙනෙක් පැමිණිලිකාරයෙක්වීමට එකතුකරනෙගණ, නඩුකියන්ට පුළුවන. තවද එකී භාරකාරයා හෝ මැමිබර් විසින් යම් ක්‍රියාවක් විශේෂයෙන් කරණහැටියට අණකරන්නට එකී භාරකාරයා හෝ

මැමිබර්
කෙනෙකුට
විරුධව දිස්ත්‍රික්
නඩුශාලාවේ
නඩුකිසව
පුළුවන්බව.

නඩුකිසවට යම්
කෙනෙකුට
පුළුවන්වෙත
පිණිස තිබෙන්නට
මනුකරණ
“වැදගත්කම”
විසතර කිරීම.

මැමිබර් විසින් අලාභය හා විශදම ගෙවන හැටියට නඩුකින්
දුර දෙනටත් එකිභාරකාරයා හෝ මැමිබර් නිලයෙන් අහස්
කරණ හැටියට අණකරන්නටත් එකී නඩුශාලාවේ නඩුකාර
තැනට බලය තිබේ.

40. මේලගම ඉහළින් තිබෙන වගන්තියේ ප්‍රකාරයට නඩු
කිසවට පුළුවන්වෙත පිණිස යම් කෙනෙකුට තිබියයුතු වැද
ගත්කම මුදල් පිළිබඳව කරුණක්ව තිබෙන්නට මනුකරන්නන්
නැත, එක්කෝ පැහැදිලිවගයෙන් තමාටම තිබෙන වැද
ගත්කමක් වෙන්ට මනුකරන්නන් නැත, එක්කෝ භාරවු
දේවල් ගැණ කලමනාකිරීමට හෝ එහි ප්‍රධානතියට හවුල්
වෙන්ට සෑහෙනතරමේ වැදගත්කමක්ව තිබෙන්නට මනු
කරන්නන් නැත. යම් විභාරයක හෝ දේවලයක වැදුම්
පිදුම් හෝ අවහේව කිරීමේදී එහි පැමිණීමට සුදුසුම ඇත්
තාවූ එක්කෝ එහි පැමිණෙන පුරුද්දක් ඇතුළු සිටියාවූ
එක්කෝ දන්දීමේ ඵලයෙන් කොටසක් ලබන පුරුද්දක්
ඇතුළු සිටියාවූ යම් කෙනෙකු ඇද්ද ඒ අය මේ ලගම ඉහළ
වගන්තියෙන් හඟවන කෙනෙකුයි කලපතා කලසුදාය.

ආණ්ඩුකාර
උතුරුකන්
වහන්සේගේ
අවසර නැතුව
මිනිමතු විභාරය
කටවත්
දේවලයකට
වත් ඉඩම්
ලබාගැනීම
කහනම් බව.

41. මේ ආඥපණත වලංගු වීමට පැමිණිතැන් පටන් ඉන්
පසුව විභාරයකට හෝ දේවලයකට එක්කෝ යම් විභාරයක්
හෝ දේවලයක් ගැණ, නොහොත් ඒ වෙනුවෙන් එක්කෝ
ඒ උදෙසා, යම් භාරකාරයෙකුට හෝ, ලංකාවේ ආණ්ඩු
මුද්දරය දරණ අවසර පත්‍රයක් උතුරුකන්වහන්සේගෙන්
ලබාගෙනගෙන, රූපියල් පණහක් නොහොත් ඊට වැඩි
ගණනක් වටිනාකම ඇති ඉඩමක් හෝ වෙන නිශ්චල දේපල
එක්කෝ යම් ඉඩමකින් හෝ වෙන නිශ්චල දේපලවලින්
හවුලක් ලැබීම යුතුනැත. තවද යම් කෙනෙකු එබඳු
අවසරපත්‍රයක් පලවුවෙන් ලබාගෙනගෙන අනන්ත කැමැත්ත
කින් හෝ නැගිපත්‍රයකින් හෝ සින්නක්කර ඔප්පුවක් පිට
හෝ වෙන ආකාරයකින් හෝ එකී විභාරයට හෝ දේවල
යට නොහොත් එකී විභාරය හෝ දේවලය ගැණ එක්කෝ
ඒ වෙනුවෙන් හෝ ඒ උදෙසා භාරකාරයෙක්ව සිටින කෙ
ණෙකුට නොහොත් භාරකාරයන්ව සිටින අයවහන්සේට ඉහත
කී වටිනාකම ඇති යම් ඉඩමක් හෝ වෙන නිශ්චල දෙයක්
එක්කෝ එයින් හවුලක් පවරණ අභිප්‍රායක් හැඟවුවෙන්
එක්කෝ පවරන්නට උත්සාහ කළොත් එකී ඉඩම හෝ දේපල
නොහොත් හවුල අනන්තකැමැත්තක් පිට හෝ නැගිපත්‍රයක්
පිට හෝ සින්නක්කරයක් පිට දුන් තවුත් නඩුමාගීයේ ප්‍රකාර
යට හිමිකම් ඇති උරුමක්කාරයාට නොහොත් උරුමක්කාර
යන්ට ලැබීමට වූත් සහනක වන්නේය.

මේ ආඥපණත
න්දකරගත්
දිනටත් භාර
කාරයන් පත්
කිරීමටත් අනෙරේ
වහර දේවල
සහනක දේපල
අත්සන්කක
කිරීම අවලංගු
බව.

42. යම් විභාරයකට හෝ දේවලයකට අසිති වංචල දේ
පල හෝ නිශ්චල දේපල මේ ආඥපණත තීන්දුකරගත් දින
ටත් මෙහි නියෝගකර තිබෙන හැටියට භාරකාරයන් පත්
කරණ දිනටත් අනෙරේ විකිණීමෙන් හෝ උකස්කිරීමෙන්
හෝ නැගිදීමෙන් හෝ වෙන අන්‍යකින් හෝ අත්සනක
කළොත් ඒ අත්සනක කිරීමෙන් නඩුමාගීයේ ප්‍රකාරයට
බලයක්වත් වැදගත්කමක්වත් නැත. ඒක සම්පූර්ණයෙන්ම
නිෂ්චලව අවලංගු වෙන්නේය.

අවලංගු කිරීම.

43. ව්‍ෂී 1889ගේ 3 වෙනි ආඥපණතද, 1895ගේ 17 වෙනි
ආඥපණතද, 1901ගේ 3 වෙනි ආඥපණතද මෙයින් අවලංගු
කලා ඇත.

(පිටපත්කල බවට)

D. D. WEERESINGHE, Mohandiram,
Acting Chief Sinhalese Translator to Government.